

Μία νέα Ηθική και πολιτική στάση δεν έρχεται από μόνη της. Απαιτεί πρώτα από όλα ενημέρωση. Απαιτεί Συνειδητοποίηση. Διάδοση απόψεων. Απαιτεί αλλαγές στην Παιδεία

«Είμεθα όλοι εντός του μέλλοντός μας» -Ανδρέας Εμπειρικός, «Υψικάμινος»

Σέργιος Θεοδωρίδης

19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018,
Πηγή: Protagon.gr

Ανοίγεις τον υπολογιστή ή το κινητό ή το i-pad. Η κάμερα σαν κουκκίδα στην οθόνη είναι εκεί. Όχι μόνη. Μέσα από το Διαδίκτυο συνδέεται με έναν υπερυπολογιστή.

Εκεί, ο ενσωματωμένος αλγόριθμος έχει την δυνατότητα να υπολογίζει τους μικροπαλμούς από το αίμα που διαχέεται στο πρόσωπό σου και στη συνέχεια τους ρυθμούς της καρδιάς.

Ταυτόχρονα, μπορεί να υπολογίζει τη διαστολή των ματιών σου. Τώρα γνωρίζει την παρούσα ψυχική σου εγρήγορση. Η πληροφορία αυτή εύκολα συνδυάζεται με τα «αχνάρια» που έχεις αφήσει, μέσα από τις αναζητήσεις σου στο διαδίκτυο, τις προτιμήσεις σου σε αγορές, τα «likes» σου.

Υπάρχουν πρόσφατες έρευνες που δείχνουν πως μέσα από την πληροφορία αυτή μπορούν να «ανιχνευτούν» τα βασικά στοιχεία της προσωπικότητάς σου. Ολη η πληροφορία που χρειάζεται κάποιος για να «αναγνώσει» τι γίνεται στο μυαλό σου, στην ψυχή σου, είναι εκεί. Είσαι πια ευάλωτος, έτοιμος να χαλιναγωγηθείς, να «καθοδηγηθείς».

Το παραπάνω δεν είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Είναι πραγματικότητα. Η τεχνολογία έχει πια την δυνατότητα να «γνωρίζει», σε μεγάλο βαθμό και με μεγάλη πιθανότητα, τα συναισθήματά σου, τα πιστεύω σου, τις συμπεριφορές σου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρει ο Τρίσταν Χάρις, πρώην στέλεχος της Google και τώρα Διευθυντής του Center for Humane Technology, στη σχετική συνομιλία του στο Wire, το 70% των ανθρώπων επιλέγει τα videos που θα του προτείνει η YouTube. Η επιλογή γίνεται με στοιχεία που διαχειρίζεται η Google από περίπου 2 δισεκατομμύρια χρήστες.

Αν ο καθένας από εμάς νομίζει ότι είναι ελεύθερος στις επιλογές του, απλά θα πρέπει να σκεφτεί ότι αυτό δεν μπορεί να ισχύει. Κάτι τέτοιο έρχεται σε αντίθεση με το νούμερο: 70%. Το τι θα δούμε καθορίζεται από έναν αλγόριθμο. Και αυτός ο αλγόριθμος πολύ εύκολα θα μπορεί να λάβει υπόψη το τι είμαστε, σε τι ψυχική κατάσταση είμαστε. Το λιγότερο κακό είναι ότι έτσι μας «αποφασίζουν» στο τι θα αγοράσουμε, στο πώς θα διασκεδάσουμε. Υπάρχει όμως και η χειρότερη, αν και συναφής, πλευρά. Στο πώς θα διαμορφώσουμε πολιτικές απόψεις και στο πώς θα ψηφίσουμε.

Όλα αυτά τα ακούσαμε και τα είδαμε, με τη Facebook και την εκλογή Τραμπ. Και κάτι ακόμη. Είμαστε στην αρχή. Μόλις 20 χρόνια, και θα έλεγα μόλις 10, τέτοιων δυνατοτήτων της Τεχνολογίας. Ας προβάσουμε στο μέλλον και ας διανοηθούμε τι θα μπορεί να κάνει για «μας» η Τεχνολογία στα επόμενα 10, 20 ή 30 χρόνια. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να επιχειρηματολογήσω για την ανάγκη ενός νέου οικονομικού και πολιτικού μοντέλου. Ενός μοντέλου που θα οχυρώνει την ανθρωπότητα και τα άτομα, ως οντότητες, ενάντια στη χειραγώγηση από εταιρείες αλλά και κυβερνήσεις.

Η πεμπτουσία της κρίσης είναι κυρίαρχα φιλοσοφική. Μια νέα Ηθική και μια νέα Πολιτική αναγκαιότητα προβάλλει, για την Θεσμική Θωράκιση του ατόμου και των κοινωνιών στο πλαίσιο της νέας πραγματικότητας που έχει ανατείλει. Το νέο πολιτικο/οικονομικό κατεστημένο που αναδύεται έχει στο οπλοστάσιό του όπλα ασύγκριτα πιο δυνατά από αυτά που είχε στην αυγή του καπιταλισμού και αργότερα του βιομηχανικού πολιτισμού. Κοινωνίες, πολιτικοί σχηματισμοί και θεσμικά αναχώματα για την κατοχύρωση Δικαιωμάτων, που αναπτύχθηκαν και λειτούργησαν, διαχρονικά, μέσα από τις εκάστοτε δυναμικές ισορροπίες και δρομολογήθηκαν τον 18ο αιώνα, είναι πλέον ανίσχυρα και σε αναντιστοιχία με τις εξελίξεις.

Μια νέα Ηθική απαιτείται για τη λειτουργία της οικονομικής σφαίρας, που θα οδηγήσει σε νέες ρυθμίσεις και κανόνες. Νέοι νόμοι προστασίας από τα μονοπώλια που είναι πλέον διαφορετικής μορφής και υφής από τα προηγούμενα. Δεν κατασκευάζουν, μονοπωλιακά, φυσικά προϊόντα. Συγκεντρώνουν και εμπορεύονται δεδομένα. Εμπορεύονται, δηλαδή, την ίδια την ανθρώπινη κοινωνική σύστασή μας όπως αυτή αναπαρίσταται σ? έναν υπολογιστή. Και κάθε τέτοια αναπαράσταση είναι απόλυτα «ψυχρή» μέσα από νούμερα.

Η νέα αυτή Ηθική πρέπει να περιλαμβάνει και το επιστημονικό γίγνεσθαι στις νευροεπιστήμες και στην ψυχολογία. Η Τεχνολογία ενσωματώνει γνώσεις από τις επιστήμες αυτές για να δημιουργεί τα σχετικά μοντέλα που αναφέραμε πριν. Οι κοινωνίες συζητούν και νομοθετούν κανόνες Βιοηθικής. Ήλθε η σειρά για την «Τεχνοηθική» και μάλιστα σε ένα ενιαίο πλαίσιο με τις νευροεπιστήμες και την ψυχολογία. Μία νέα Ηθική και πολιτική στάση δεν έρχεται από μόνη της. Απαιτεί πρώτα από όλα ενημέρωση. Απαιτεί Συνειδητοποίηση. Διάδοση απόψεων. Απαιτεί αλλαγές στην Παιδεία. Στα σχολεία και στα πανεπιστήμια. Εκεί θα αναπτυχθούν οι αντιστάσεις, τα αντισώματα. Εκεί θα δημιουργηθεί ο Δημοκρατικός Πολίτης του 21ου αιώνα. Εκεί το Άτομο θα μάθει τις υποχρεώσεις του και τα Δικαιώματά του. Στο πανεπιστήμιο, η Τεχνολογία δεν μπορεί να διδάσκεται ανεξάρτητα από τις κοινωνικές της επιπτώσεις. Και το πλαίσιο διδασκαλίας δεν μπορεί παρά να ανταποκρίνεται στη νέα πραγματικότητα και τις προκλήσεις της. Το «Γνώθι σαυτόν» αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Γιατί μόνο τότε επιλέγεις σύμφωνα με αυτό που Είσαι και όχι σύμφωνα με το 70%.

Βέβαια, αυτά εύκολα λέγονται αλλά δύσκολα γίνονται και απαιτούν αγώνες διεκδίκησης. Κόμματα που αποβλέπουν στην εξουσία και που ποτέ δεν είχαν σε περίοπτη θέση τους Δημοκρατικούς Θεσμούς, κλείνουν το μάτι στη νέα πραγματικότητα. Φανταστείτε τα αριστερο/δεξιο λαϊκίστικα μορφώματα, που ξεπροβάλλουν διεθνώς, να έχουν στη φαρέτρα τους τις δυνατότητες ελέγχου και εξατομικευμένης-εστιασμένης παραπληροφόρησης/προπαγάνδας που παρέχει η νέα Τεχνολογία.

Η αλλαγή και η πίεση για αλλαγές δεν μπορεί πια να είναι τοπικής αλλά παγκόσμιας εμβέλειας. Η οργάνωση και η αντίσταση δεν μπορεί παρά να ακολουθούν την παγκοσμιότητα του Διαδικτύου. Να ζυμώνονται μέσα από τις διεθνείς συναφείς οργανώσεις και τη δημιουργία τοπικών κόμβων. Η Δουλειά δεν έπεσε και δεν καταργήθηκε από ένα μόνο κράτος. Δημιουργήθηκε παγκόσμια συνειδητοποίηση της απάνθρωπης διάστασής της πρώτα.

Για τη νέα «δουλικής» υφής πραγματικότητα, η αντίσταση δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει ανάλογο δρόμο. Οι αξίες αναπτύσσονται και παγιώνονται συλλογικά. Μέσα από τη διάχυση και τη μαζικότητα. Και η νέα Τεχνολογία παρέχει τις δυνατότητες αυτές, όσο ποτέ πριν. Ενέχει μια έντονα απελευθερωτική διάσταση. Είναι η στιγμή για τη δημιουργία μίας νέας γενιάς Εγκυκλοπαιδιστών μέσα από το Διαδίκτυο. Είναι η στιγμή μια νέα Διανόηση να αναστοχαστεί τις κλασικές αξίες του Διαφωτισμού, να τις επαναφέρει στο προσκήνιο και να τις εμπλουτίσει με νέες.

* Ο Σέργιος Θεοδωρίδης είναι Καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με ειδικότητα στη Μηχανική Μάθηση ? Μέλος της Επιτροπής Σοφών του Δικτύου για την Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα και την Ευρώπη

Πηγή: Protagon.gr